

Commissiedebat Arbeidsmarktbeleid in de zorg

7 oktober 2021

De ouderenzorg, zowel in het verpleeghuis als thuis, staat onder grote druk. Covid-19 liet al zien dat er weinig tot geen speling is als de vraag naar zorg plotseling stijgt. Toch is dat laatste wel wat gaande is. We verwachten een verdubbeling van de vraag naar zorg voor ouderen. Tegen de trend in, groeit het personeelsbestand in de ouderenzorg momenteel: inmiddels werken er bijna 450.000 mensen in de thuis- of verpleeghuiszorg. Deze groei is een enorme prestatie tegen een achtergrond van een stijgende uitstroom van medewerkers die met pensioen gaan en de hoge werkdruk. Niettemin zijn de tekorten nu al enorm en de voorspellingen tonen een tekort van maar liefst 90.000 medewerkers in 2030.¹ Het feit dat het aanbod van zorg de vraag niet kan bijbenen, betekent wat ActiZ betreft dat de adviezen van de Sociaal Economische Raad voor de arbeidsmarkt in de zorg onverkort uitgevoerd moeten worden. Daarnaast zijn er, zoals ook de WRR onlangs liet zien, hoognodig fundamentele (politieke) keuzes nodig over hoe de zorg voor ouderen en chronisch zieken in te richten.

Extra loonruimte: eerste stap

Op aandringen van uw Kamer is besloten om extra geld uit te trekken voor het structureel verhogen van salaris voor zorgpersoneel. ActiZ pleit, samen met vakbonden en andere zorgpartijen, al jaren voor zo'n structurele verhoging. De recente structurele verruiming van de loonruimte met 675 miljoen euro is een mooie eerste stap, maar nog ontoereikend om de (historische) salarisachterstand op de markt (gemiddeld 9%) of publieke sector (gemiddeld 6%) te repareren. Met oog op het oplopende arbeidsmarkttekort is het cruciaal dat dit thema, ondanks de recente verhoging, niet van de politieke agenda verdwijnt.

- *ActiZ vraagt u om er bij de minister op aan te dringen wat hij gaat doen om daar waar nodig het verschil in beloning tussen zorgmedewerkers en werknemers op de markt of publieke sector terug te dringen.*

Uitvoering SER-rapport

Afgelopen zomer heeft de Sociaal Economische raad (SER) het rapport [Aan de slag voor de zorg: Een actieagenda voor de zorgarbeidsmarkt](#) gepubliceerd. ActiZ omarmt de conclusies van de SER.²

Zorgmedewerkers zijn de sleutel voor goede zorg en ondersteuning. Het is volgens de SER zaak dat de randvoorwaarden op orde komen voor het behoud en het aantrekken van voldoende gemotiveerde medewerkers in de zorg. Dit is meer dan alleen het verhogen van de zorgsalarissen. De actieagenda richt zich ook op het creëren van een goede werk-privé balans en meer zeggenschap voor zorgmedewerkers over ontwikkelingen op hun vakgebied.

ActiZ wil graag vorm geven aan de adviezen, maar kan dat niet alleen. Goed werkgeverschap is een gedeelde verantwoordelijkheid. Er ligt met de agenda een duidelijke opdracht aan de politiek en

¹ Prognosemodel Zorg en Welzijn: <https://www.prognosemodelzw.nl/>

² <https://www.actiz.nl/actiz-aan-de-slag-met-het-ser-advies-over-de-arbeidsmarkt-de-zorg>

andere partijen. Het is belangrijk dat men niet het SER-rapport als keuzemenu gebruikt, maar dat het in haar volledigheid een weg vindt naar de praktijk.

- *ActiZ roept de Nederlandse politiek op het SER-rapport zo spoedig mogelijk en in haar volledigheid te implementeren.*

Opleiden in de zorg

Veel mensen werkzaam in de zorgsector gaan de komende jaren met pensioen. In de ouderenzorg gaat het tussen nu en 10 jaar om 30% van de bestaande zorgmedewerkers. Het goed opleiden van startende zorgprofessionals is nodig om deze ervaren groep van zorgprofessionals te vervangen.

- *Opleidingsfunctie wijkverpleging*

Vooraf in de wijkverpleging is de situatie nijpend. Omdat opleiden in de wijkverpleging altijd in een 1 op 1 situatie bij de cliënt achter de voordeur plaatsvindt, is adequate en tijdig beginnen met leerwerktrajecten (BOL/BBL/HBO) essentieel. Verbazingwekkend genoeg ontbreken nu voldoende mogelijkheden om te investeren in de opleiding van startende zorgprofessionals in de wijkverpleging. Zolang leerlingen nog niet bekwaam zijn kunnen zij niet zelfstandig ingezet worden. Tegenover deze bovenformatieve kosten staan geen inkomsten. Het begeleiden van leerlingen wordt gezien als niet-productieve uren. Een van de grootste knelpunten is daarmee dat opleiden in de wijkverpleging niet kostendekkend is. De tarieven in de wijkverpleging staan op dit moment dermate onder druk dat opleiden van toekomstige zorgprofessionals niet 'uit kan'.

- *ActiZ pleit ervoor om de opleidingsfunctie in de wijkverpleging te bekostigen uit reële tarieven.*

- *Tekort aan stageplaatsen*

Om instroom van nieuwe medewerkers vanuit het onderwijs goed te laten verlopen zijn voldoende en kwalitatief goede stages nodig. Er wordt door zorgorganisaties ontzettend veel energie in gestoken, maar het lukt momenteel niet om voldoende begeleidingscapaciteit te realiseren naast de primaire zorgtaken op de werkvloer (hoge werkdruk, tekort aan collega's, hoog ziekteverzuim etc.).

Vooraf voor de jongerejaars studenten is het tekort aan stageplaatsen een groot probleem, op mbo maar ook op hbo niveau. Structureel is extra budget nodig voor de regeling Stagefonds en de regeling praktijkleren. Om de huidige generatie studenten de kans te geven op een goede start in de zorg moet direct werk gemaakt worden van het landelijk opschalen van enkele regionale initiatieven. Met als voorbeeld het ROC van Amsterdam waar een deel van de begeleiding wordt overgenomen vanuit het onderwijs, zodat de werkbegeleiders van zorgorganisaties ontlast worden.

- *ActiZ pleit ervoor de leerwerktrajecten van mbo/hbo verzorgende en verpleegkunde kostendekkend te vergoeden.*
- *ActiZ vraagt uw aandacht voor de brief die De Nederlandse ggz en andere partijen (ook ActiZ), u stuurde over uitbreiding van opleidingsplekken voor de gz-psycholoog, die ook in toenemende mate actief is in de ouderenzorg.*

Toekomst van de ouderenzorg

De uitdagingen stapelen zich op in de zorg voor ouderen en toekomstgerichte oplossingen ontbreken. Het kan en moet anders. Om op korte termijn vergaande maatregelen te nemen die de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid garanderen, pleit ActiZ ervoor dat de landelijke politiek de ['Tien uitgangspunten voor toekomstbestendige ouderenzorg'](#) omarmt. Opgesteld door een brede coalitie van ouderen-, cliënten- en mantelzorgorganisaties, vakbonden, brancheorganisaties en beroepsgroepen, biedt het document een breed gedragen visie voor de lange termijn en concrete

maatregelen op de korte termijn om de toekomst van de ouderenzorg veilig te stellen. Van arbeidsmarkt tot wonen, van regelgeving tot samenwerking en van innovatie tot opleiden. De 'Tien uitgangspunten voor toekomstbestendige ouderenzorg' is een antwoord op de toekomstvraag van de ouderenzorg.

Wij hopen dat u onze aandachtspunten meeneemt in het debat met de minister.

Voor meer informatie of vragen, neemt u contact op met ActiZ: Olfert Koning (o.koning@actiz.nl / 06-2902 0035), coördinator public affairs ActiZ.